

CRÒNICA LEGISLATIVA D'ANDORRA

Segon semestre de 2022

Maria Cucurull Canyelles*

Resum

Aquesta crònica vol ser un recull dels diferents textos legislatius que fan referència a l'ús de la llengua catalana al Principat d'Andorra, impliquen diversos àmbits de la societat i són del segon semestre de 2022. També hi podreu trobar diversos articles, convocatòries i comunicats sobre la llengua del país que ha tingut l'opinió pública andorrana.

Paraules clau: Andorra; educació; Administració; titulacions; legislació; política lingüística.

LEGISLATIVE REPORTS ON ANDORRA

Second half of 2022

Abstract

This report aims to be a compilation of several legislative texts published on the second half of 2022 about the use of Catalan in the Principality of Andorra concerning different areas of Andorran society. In it, you can also find articles, proposals and debates around the public consideration of the language of the country.

Keywords: Andorra; education; administration; certificates; legislation; language policy.

---

* Maria Cucurull Canyelles, professora de llengua i literatura catalanes a l'Escola Andorrana de Batxillerat. mariacucurull@gmail.com.

Citació recomanada: Cucurull Canyelles, Maria. (2023). Crònica legislativa d'Andorra. Segon semestre de 2022. *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 79, 441-446. <https://doi.org/10.58992/rld.i79.2023.3972>

Sumari

1 Introducció

2 Educació

3 Administració

4 Professions titulades

5 Residència

6 Economia

7 Cultura

8 Conclusions

1 Introducció

En acabar aquest segon semestre de l'any 2022 podem dir que es tancava un any i una legislatura perquè s'han convocat eleccions a la primavera. No ha estat fàcil la gestió de l'actual executiva de Demòcrates per Andorra, atès que la situació d'emergència sanitària ha deixat una petjada ben notòria. Ara bé, deixant de banda els efectes col·laterals de la pandèmia en tots els àmbits, val a dir que la situació de la llengua catalana a Andorra no és la que voldríem. Malgrat que es fan petits passos per avançar, l'onada castellanoparlant és potent i ha anat guanyant terreny en molts àmbits, cosa que no és una bona notícia per a la salut del català.

En matèria d'educació, veiem com les universitats privades que darrerament han desembarcat al país no inclouen de manera obligatòria el català en els seus programes. En fèiem esment en l'anterior Crònica i es continuen aprovant nous plans d'estudis que bandegen la llengua oficial.

La bona notícia arriba amb l'aprovació de la Llei que regula les professions titulades de la salut i de la Llei de professions titulades i de col·legis professionals, atès que en ambdós casos s'exigirà que s'acrediti almenys un nivell B2 de llengua catalana.

D'altra banda, s'ha portat a terme una nova campanya de promoció de la llengua que ha passat força desapercibuda. La idea era conscienciar la població sobre els drets i els deures lingüístics dels ciutadans, però l'impacte social n'ha estat més aviat baix.

2 Educació

En matèria d'educació, el mes de juliol es publicava el Decret 285/2022,¹ relatiu al pla d'estudis del diploma professional avançat en Comptabilitat i Administració de la Universitat d'Andorra. El Decret especifica que la llengua vehicular de l'ensenyament és el català, malgrat que hi ha tres seminaris que es dediquen a l'ensenyament de la llengua anglesa. El mateix mes, es publicava el Decret 299/2022,² per aprovar el pla d'estudis del màster en Dret de la Universitat d'Andorra. En aquest cas, la llengua vehicular de l'ensenyament també és la catalana, tot i que el pla d'estudis inclou dues unitats d'ensenyament que s'ofereixen en llengua castellana. D'altra banda, el treball de fi de màster requereix la redacció de la introducció i de les conclusions en anglès o en francès; en aquest cas, la llengua l'ha d'escollir l'estudiant.

També la Universitat d'Andorra va fer públic l'Edicte de l'11-7-2022,³ pel qual es convocava una plaça eventual de personal docent a temps complet per a l'Àrea d'Educació de la Universitat d'Andorra. Un dels requisits per optar a la convocatòria era l'acreditació del nivell C1 de llengua catalana del Marc europeu comú de referència per a les llengües (MECR). Per a aquelles persones que en el moment de presentar la candidatura no disposessin del diploma oficial acreditatiu del nivell esmentat, la Universitat d'Andorra s'oferia a organitzar una prova oral i escrita per acreditar que el candidat disposava d'aquest nivell. El fet de no superar aquesta prova comportava l'exclusió de l'aspirant del procés de selecció.

D'altra banda, la Universitas Europaea IMF va publicar el Decret 370/2022, pel qual s'aprovava el pla d'estudis del bàtxelor en Psicologia,⁴ i també el Decret 416/2022, pel qual s'aprovava el pla d'estudis del bàtxelor en Comunicació de la Universitas Europaea IMF.⁵ En ambdós decrets, en el punt 6 s'especifica que la llengua vehicular de l'ensenyament pot ser la catalana, la castellana o l'anglesa. Per a l'admissió en aquest màster el candidat ha d'acreditat un nivell B2 del MECR de la llengua vehicular escollida. A més, s'informa del fet que els recursos documentals de les activitats formatives, ja siguin textuals o audiovisuals, s'incorporen en la llengua original i sense traducció; per tant, es recomana que l'estudiant disposi de les competències lingüístiques del nivell B2 de les altres dues llengües distintes a la llengua vehicular escollida. El català, però, en cap cas és un requisit per poder cursar els estudis.

1 BOPA, núm. 83, 13.7.22.

2 BOPA, núm. 86, 20.7.22.

3 BOPA, núm. 83, 13.7.22.

4 BOPA, núm. 112, 21.9.22.

5 BOPA, núm. 123, 19.10.22.

El mes d'octubre, es va publicar el Decret 443/2022,⁶ d'ordenament del nivell de batxillerat general del sistema educatiu andorrà, que determina l'estructura i el pla d'estudis del batxillerat general i estableix les condicions perquè els alumnes elaborin el seu itinerari de formació. El Decret estableix que l'alumne que vulgui cursar batxillerat ha de tenir un perfil plurilingüe, amb un domini elevat del català, el castellà i el francès i amb un nivell d'usuari independent de l'anglès. Les llengües vehiculars de batxillerat són la llengua catalana, la castellana i la francesa, i el centre educatiu ha de determinar les llengües de vehiculació de cada assignatura perquè hi hagi una presència equilibrada de cadascuna. També cal constatar que l'assignatura obligatòria de Comunicació en Llengua Catalana s'imparteix únicament dues hores a la setmana.

Encara en matèria d'educació, al novembre es publicava el Decret 487/2022, de regulació dels diplomes oficials de llengua catalana del Govern d'Andorra,⁷ a partir del qual es regulen els diplomes oficials de llengua catalana, les vies d'obtenció i els exàmens oficials. El Decret estableix que els diplomes de llengua catalana són qualificacions oficials expedides pel Govern d'Andorra, acrediten de manera oficial el coneixement de la llengua catalana i s'enquadren en el MECR.

El mateix mes, sortia l'Avís del 30-11-2022, per accedir a la borsa de personal tècnic d'educació com a treballador públic interí.⁸ Tant a mestres com a professors es demana un nivell C1 de català si es vehicula l'assignatura en llengua catalana, o bé un nivell B2 si s'imparteix la matèria en una llengua diferent de la catalana.

La notícia⁹ més positiva del semestre en relació amb l'àmbit educatiu és la feina conjunta que s'ha dut a terme arreu del domini lingüístic per coordinar els reconeixements dels exàmens de català. Els governs d'Andorra, Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears han publicat als seus webs respectius informació referent als certificats oficials de llengua catalana. Els continguts s'han elaborat de manera coordinada amb una clara voluntat de facilitar la informació als ciutadans. D'aquesta manera, es poden consultar les convocatòries d'exàmens d'arreu del domini i les equivalències.

3 Administració

El mes d'agost es va aprovar la Llei 28/2022, qualificada de protecció civil,¹⁰ per garantir un sistema d'atenció de riscos, que té per objecte la protecció física de les persones i els béns en situacions d'emergència. El capítol segon es titula "Servei d'atenció de trucades d'emergència" i explica la manera com cal procedir davant la recepció de les trucades d'auxili de la població; en el punt 3 de l'article 74 es detalla que l'atenció de les trucades d'emergència s'ha de fer, com a mínim, en les llengües catalana, castellana, francesa i anglesa.

D'altra banda, a final d'any, es va publicar l'Acord entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa en relació amb la demarcació i el manteniment de la frontera,¹¹ l'article 6 del qual estableix que els delegats de la demarcació han d'elaborar una memòria anual i que ha de ser redactada en dos exemplars originals, en francès i en català.

4 Professions titulades

L'aprovació de la Llei 39/2022, reguladora de les professions titulades de la salut,¹² i de la Llei 40/2022, d'exercici de professions titulades i de col·legis professionals,¹³ ha estat un dels punts més controvertits

6 BOPA, núm. 129, 2.11.22.

7 BOPA, núm. 139, 30.11.22.

8 BOPA, núm. 142, 7.12.22.

9 [Culturàlia.ad \(2022, 25 de juliol\). Andorra, Catalunya, València i les Illes Balears coordinen els reconeixements dels exàmens de català. Culturàlia](#)

10 BOPA, núm. 94, 3.8.22.

11 BOPA, núm. 145, 14.12.22.

12 BOPA, núm. 148, 22.12.22.

13 BOPA, núm. 148, 22.12.22.

d'aquest segon semestre de l'any. Ambdues lleis estableixen l'obligatorietat d'acreditar un diploma oficial de llengua catalana de nivell B2, cosa que pot suposar la pèrdua de condició de col·legiat si no es compleix el termini establert en el cas de les professions titulades de la salut, que inclouen dietistes i nutricionistes, infermers i llevadors, farmacèutics, fisioterapeutes, logopedes, metges, odontòlegs, podòlegs, psicòlegs i tècnics ortopèdics.

Aquestes lleis també preveuen la possibilitat d'haver d'acreditat un nivell superior en funció de la professió titulada. Per tant, amb aquest nou requisit es reforça la presència de la llengua en nombrosos sectors en els quals fins ara se'n podia prescindir. D'altra banda, ambdues lleis inclouen la disposició transitòria segona que dispensa els professionals que han estat degudament inscrits al col·legi professional corresponent abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei. Val a dir que això no els eximeix de l'obligació d'utilitzar la llengua catalana, tal com estableix la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial.¹⁴

Com passa sovint quan s'exigeix un nivell mínim de llengua, hi ha veus que qüestionen la mesura amb la fal·làcia que es prefereix un catalanoparlant abans que un bon professional sanitari. És evident que un requisit no exclou l'altre: el pacient vol un bon professional que s'expressi en la llengua del país i en aquest sentit és interessant destacar que el Col·legi Oficial d'Infermers d'Andorra (COIA) considera lògic el requisit de disposar del nivell B2 per poder exercir al país.¹⁵

5 Residència

A final d'any, es publicava el Decret 550/2022, del Reglament del Servei d'Immigració,¹⁶ amb una gran novetat: l'article 25 valora la integració al país, de manera que l'estranger que tingui un diploma de llengua catalana de nivell B2 o superior i que superi unes proves escrites de coneixement de les institucions, la cultura, la història i el medi natural del país podrà obtenir una autorització de residència i treball d'una durada superior a la que li correspondria. Es tracta d'una mesura per incentivar el coneixement de la llengua.

6 Economia

Un dels temes més controvertits d'aquesta legislatura ha estat l'arribada d'un casino a Andorra. A final de novembre s'aprovava el Decret 479/2022, del Reglament del joc d'apostes.¹⁷ L'article 32 detalla la informació de les normes de funcionament i en el punt 3 s'explicita que la informació de les normes de funcionament, així com els fullets gratuïts, posats a disposició de les persones jugadores, han d'estar escrits en llengües catalana, castellana, francesa i anglesa. Enlloc s'esmenta que la llengua oficial pugui tenir certs privilegis respecte de la resta de les llengües.

7 Cultura

El mes d'octubre la premsa posava de manifest que les queixes per l'ús del català s'havien incrementat un 80 % durant 2022.¹⁸ Paral·lelament, el Govern presentava la nova campanya per promoure la utilització de la llengua oficial, que apostava per reforçar el coneixement del marc legal del català així com dels deures de les empreses i els drets dels ciutadans. L'eslògan principal de la campanya era: "La llei del català ens dona drets i deures", amb un missatge de reforç: "La llengua és responsabilitat de tothom".

En l'acte de presentació de la campanya, la ministra de Cultura, Silvia Riva, assegurava que "la voluntat no és sancionar, sinó corregir les males praxis". De fet, des que es va aprovar la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial¹⁹ no s'ha multat cap empresa per no retolar o atendre el públic en la llengua oficial del país.

14 BOPA, núm. 12, 12.01.00.

15 Rodríguez, Julià. (2022, 19 d'agost). [Els infermers, a favor del requisit del català](#). *Diari d'Andorra*.

16 BOPA, núm. 151, 28.12.22.

17 BOPA, núm. 139, 23.11.22.

18 Pérez, Gabriel (2022, 3 d'octubre). [Les queixes per l'ús del català s'incrementen un 80% durant el 2022](#). *Altaveu*.

19 BOPA, núm. 12, 12.01.00.

Finalment, el mes de novembre el Govern feia públic l'estudi de [*Coneixements i usos lingüístics de la població d'Andorra*](#) i destacava que el català és la llengua de referència de la població si ens atenim a la combinació dels indicadors de coneixement i ús, ja que el català se situa per sobre del castellà. A més, el 63,7 % dels enquestats assegura que utilitzen el català com la llengua habitual en les relacions amb altres persones.

8 Conclusions

Tanquem l'any 2022 i la legislatura amb una sensació agredolça, perquè, si bé s'han fet petits passos imprescindibles per potenciar la presència del català a Andorra, també cal tenir en compte que encara hi ha moltes coses a fer.

En matèria d'educació, constatem que, malgrat que la Universitat d'Andorra sempre prioritza el català, les universitats privades no tenen en compte l'estatus d'oficialitat de la llengua. Pel que fa a les lleis relacionades amb les professions titulades, també en tenim una de freda i una de calenta: d'ara endavant, s'exigirà el nivell B2 de català, però se n'eximeix els professionals col·legiats prèviament a l'entrada en vigor de la llei. Tampoc no és una bona notícia per a la llengua que el Reglament del joc d'apostes no situï el català en una situació privilegiada.

Finalment, cal destacar que en certa manera es premiarà aquelles persones que tinguin interès en la llengua i la cultura del país a l'hora de prorrogar el permís de residència. Ara bé, el Govern ha deixat clar que si durant més de 20 anys no ha posat cap sanció a ningú per infringir la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial no té previst tampoc fer-ho d'ara endavant. El resultat de les dades de l'estudi de *Coneixements i usos lingüístics de la població d'Andorra* aparentment sembla molt positiu, però també cal tenir en compte que en poc temps hi hagut molts canvis al país: si en l'anterior Crònica us parlàvem de la construcció d'uns gratacels, en aquesta ja podem avançar l'obertura imminent d'un casino.

L'Andorra tradicional està fent un gir de 180 graus a marxes forçades; durant la primavera de 2023 hi haurà eleccions generals i de ben segur que encara arribaran més canvis. Sigui com sigui, cal una voluntat política ferma per revertir la situació de la llengua, perquè, independentment de les estadístiques, el que podem constatar és que els drets lingüístics dels catalanoparlants es vulneren massa sovint.